

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 98 din data de 22.02.2023

Dosar nr: 114/2019

Petiția nr: 1042/01.03.2019

Petentă: Asociația Civică pentru Demnitate în Europa, reprezentată de

Reclamați: Instituția Primarului loc. Cristuru Secuiesc, jud. Harghita

Obiect: soluționarea pe fond a petiției înregistrată sub nr. 1042/01.03.2019, ca urmare a anulării Hotărârii CNCD nr. 645/23.09.2019 prin Sentința civilă nr. 117/10.11.2020 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, rămasă definitivă prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 541/03.02.2023

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele și domiciliul petentei

1. Asociația Civică pentru Demnitate în Europa, reprezentată de ..

Numele, domiciliul procedural și sediul reclamațiilor

2. Instituția Primarului loc. Cristuru Secuiesc, .

3. Consiliul Local Cristuru Secuiesc, .

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

4. Petenta reclamă faptul că pe clădirea Primăriei Cristuru Secuiesc, jud. Harghita, este amplasată o placă comemorativă cu un text scris numai în limba maghiară.

5. Ca urmare a petiției formulate și înregistrată sub nr. 1042/01.03.2019, s-a format dosarul nr. 114/2019. Urmare instrumentării dosarului, a fost emisă Hotărârea Colegiului director nr. **645/23.09.2019**. Prin hotărârea Consiliului s-au constatat următoarele:

- Respingerea excepției lipsei calității procesuale active a petentului conform prevederilor art. 28 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;
- Prevederile **O.G. nr. 137/2000** nu sunt incidente privind executarea unor sentințe judecătorești definitive;
- Faptele sesizate nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;

6. Petentul a atacat în instanță Hotărârea nr. 645/23.09.2019, fiind format dosarul nr. 6694/2/2019, pe rolul Curții de Apel București – Secția a IX-a Contencios administrativ și fiscal. Prin hotărârea nr. 1177/10.11.2020 instanța respinge excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Primarul orașului Cristuru Secuiesc, ca nefondată, și admite cererea, anulând Hotărârea CNCD nr. 645/23.09.2019, **obligând CNCD să emită o nouă hotărâre prin care să constate întrunite elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, potrivit art.2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000** cu privire la petiția reclamantei Asociația Civică pentru Demnitate în Europa, nr.1042/01.03.2019.

7. Urmare recursului formulat împotriva hotărârii Curții de Apel București – Secția Contencios administrativ și fiscal, dosarul este înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin Decizia nr. 541/03.02.2023 este respins recursul declarat de C.N.C.D. împotriva sentinței nr. 1177/10.11.2020 a Curții de Apel București – Secția a IX-a Contencios Administrativ și Fiscal. Astfel, prin Adresa de înaintare nr. 20142/07.02.2023 a Direcției Juridice din cadrul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în dosarul nr. 114/2019, a fost format dosarul nr. 114/2019, urmând a fi emisă o nouă hotărâre pentru petiția înregistrată sub nr. **1042/01.03.2019**.

III. Procedura de citare

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

6. Părțile au fost citate pentru data de 02.04.2019 (filele 7-9 din dosar) la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

7. La audierea din 02.04.2019 părțile au fost absente.

8. S-a comunicat petentei punctul de vedere al primei părți reclamate, fiind solicitate concluzii scrise (fila 20 din dosar). Petenta a depus la dosar concluzii scrise (filele 21-22 din dosar).

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

9. Prin petiția înregistrată la CNCD cu **nr. 1042/01.03.2019** (filele 1-6 din dosar) petenta reclamă conținutul discriminatoriu la adresa cetățenilor români necunoscători ai limbii maghiare, al unei plăci amplasate pe Primăria Cristuru Secuiesc, jud. Harghita.

10. Petenta arată faptul că pe clădirea Primăriei Cristuru Secuiesc, jud. Harghita, este amplasată o placă cu inscripția, exclusiv în limba maghiară: “*A magyar szabadságharc emlékére*”. Această placă este vizibilă de pe domeniul public al orașului Cristuru Secuiesc și a fost amplasată de către autoritatea locală, respectiv Consiliul Local Cristuru Secuiesc.

11. Petenta depune probe, în sensul că respectiva placă, deși amplasată pe o clădire publică, este redactată exclusiv în limbă maghiară.

12. Petenta consideră că accesul la informații de interes public cu privire la obiectul plăcii este condiționat cetățenilor români de cunoașterea limbii maghiare, care nu este o limbă oficială de stat, fapt ce constituie o discriminare atât pe baza etniei, cât și a limbii, deoarece cetățenilor români necunoscători ai limbii maghiare le este condiționat accesul

la informații de interes public despre activitatea Primăriei și a Consiliului Local Cristuru Secuiesc de cunoașterea limbii maghiare.

13. Petenta solicită constatarea discriminării produse și sancționarea Primarului orașului Cristuru Secuiesc cu amendă contravențională.

14. În concluziile scrise depuse la dosar (filele 21-22 din dosar) petenta arată că, pe fond, partea reclamată nu este capabilă să înțeleagă faptul că în România limba oficială de stat este limba română și că orice text amplasat pe o clădire publică, în spațiul public, trebuie să fie amplasat cu respectarea limbii oficiale de stat în România. Petenta afirmă că partea reclamată nu spune adevărul, cu scopul de a scăpa de sancțiune. Petenta anexează decizia din recurs în dosarul nr. 612/96/2018, așa cum apare pe portalul instanțelor de judecată, din care reiese clar că instanța de recurs a constatat calitatea de reprezentant al ADEC a domnului ... În speță, din dosarul 1293/96/2018 ADEC nu a promovat cale de atac pentru că nu a mai avut interes, de vreme ce obligația a fost executată.

15. Petenta arată faptul că amplasarea acestei plăci tradusă în limba oficială a statului formează obiectul unui proces în contencios, neînsemnând că s-a înlăturat răspunderea părții reclamate în privința faptei de discriminare pe criterii etnice a cetățenilor români necunoscători ai limbii maghiare. Placa în cauză este amplasată de o instituție publică, Consiliul Local Cristuru Secuiesc, pe o clădire publică, de mai mult timp; ca atare, fapta de discriminare pe criterii etnice s-a produs deja.

16. Petenta solicită admiterea sesizării așa cum a fost formulată.

Sușinerile părți reclamate Instituția Primarului loc. Cristuru Secuiesc

17. Partea reclamată depune la dosar punctul său de vedere (filele 10-12 din dosar), însoțit de înscrisuri (filele 13-19 din dosar) prin care arată faptul că semnatarul petiției nu are calitatea de reprezentant al petentei Asociația Civică pentru Demnitate în Europa, astfel cum s-a pronunțat în cauza ce formează obiectul dos. civ. Nr. 612/96/2018, prin Sentința civilă nr. 151/2019, pronunțată de Tribunalul Harghita în data de 30 ianuarie 2019, precum și în dos. civ. Nr. 869/96/2018, prin Sentința civilă nr. 152/2019, pronunțată de Tribunalul Harghita în data de 30 ianuarie 2019, și, în consecință, solicită anularea petiției pentru lipsa calității reprezentantului.

18. În ceea ce privește fondul cererii, aceasta formează obiectul dosarului civil nr. 1293/96/2018 care a fost soluționat în fond de Tribunalul Harghita prin Sentința civilă nr. 303/2019, pronunțată de Tribunalul Harghita la data de 27 februarie 2019, în sensul admiterii în parte a cererii introductive și obligarea Primarului orașului Cristuru Secuiesc să amplaseze o placă în limba română, deasupra plăcii amplasate pe fațada Primăriei orașului Cristuru Secuiesc, similară ca dimensiune, caracter, mărime a literelor și culorilor cu cea inscripționată în limba minorității "1956 50 2006 A MAGYAR SZABADSÁGHRC EMLÉKÉRE. SZÉKELYKERESZTÚR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA. 2006 OKTOBER 23" de pe fațada Primăriei orașului Cristuru Secuiesc.

19. Partea reclamată a considerat sentința menționată ca nelegală și neîntemeiată, motiv pentru care a formulat recurs și urmează rejudecarea în recurs de Curtea de Apel Târgu Mureș. Motivele de recurs constau în faptul că placa comemorativă nu a fost realizată din bani publici, ci aceasta a fost așezată de Asociația Persecutaților Politici ai Dictaturii Comuniste locale pentru a comemora locul unde multe persoane au fost deținute și persecutate din motive politice, Primăria funcționând în momentul actual

în clădirea fostului sediu al Miliției politice comuniste. Ca urmare, placa comemorativă s-a așezat pentru a aniversa 50 de ani de la revoluția anticomunistă din 1956, care a avut un ecou strălucitor în toată lumea civilizată occidentală, sfințit de preoți ai bisericilor locale.

20. Partea reclamată arată că nici petentul, nici instanța de fond nu au reușit să identifice vreo normă legală prohibitivă care ar interzice așezarea unor plăci comemorative de organizații non-guvernamentale doar în limba lor minoritară, normele legale invocate de reclamant în cererea introductivă depusă la Tribunalul Harghita sunt norme generale, fără vreo aplicabilitate concretă, iar cea invocată de Tribunalul Harghita pentru a motiva soluția data în fond, cea cuprinsă în art. 1 alin. 2 din Legea nr. 500/2004, trebuie completată la aplicare și cu textul art. 2, neluat în considerare de tribunal. Acest text prevede următoarele: *“În sensul prezentei legi, prin text cu caracter de interes public se înțelege orice text care, în cadrul unor atribuții de serviciu, este afișat, expus, difuzat sau rostit în locuri publice ori prin mijloace de informare în masă, având ca scop aducerea la cunoștința publicului a unei denumiri, a unei informații sau a unui mesaj, cu conținut direct ori indirect publicitar”*.

21. Partea reclamată precizează că va executa fără întârziere soluția care se va da în cauza ce face obiectul dosarului civil nr. 1293/96/2018, dacă va fi obligată la a face ceva în legătură cu placa comemorativă în cauză.

22. Partea reclamată mai arată faptul că prin petiție se solicită sancționarea primarului orașului Cristuru Secuiesc, cu toate că placa a fost așezată în luna octombrie 2006, iar actualul primar îndeplinește această funcție din iunie 2008, deci cu aproape doi ani după așezarea plăcii comemorative.

23. Partea reclamată solicită respingerea sesizării deoarece cauza, fiind în curs de judecată la instanțele judecătorești, nu poate fi soluționată pe cale administrativă.

V. Motivele de fapt și de drept

24. Având în vedere hotărârea nr. 1177/10.11.2020 emisă Curtea de Apel București – Secția a IX-a Contencios administrativ și fiscal, Colegiul director urmează să analizeze dosarul 114/2019 de pe rolul CNCD, în vederea soluționării motivat a petiției înregistrată sub nr. 1042/01.03.2019.

25. Colegiul director constată că în anul 2006 o organizație neguvernamentală a așezat o placă comemorativă cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la revoluția anticomunistă din Ungaria din anul 1956, pe clădirea Primăriei Cristuru Secuiesc, jud. Harghita, cu inscripția exclusiv în limba maghiară *“A magyar szabadságharc emlékére”*. Chiar dacă placa comemorativă a fost așezată de o organizație non-guvernamentală din fonduri private, răspunderea Primăriei Cristuru Secuiesc față de conținutul și forma mesajului afișat nu este diminuată. Prin urmare, Colegiul Director al CNCD reține faptul că prin amplasarea plăcii comemorative exclusiv în limba maghiară pe fațada Primăriei Cristuru Secuiesc, fără a fi însoțită de o traducere în limba română a textului, se creează o deosebire, restricție, preferință, pe bază de limbă, cu efecte asupra restrângerii dreptului de acces la informații de interes public a cetățenilor necunoscători ai limbii maghiare”.

26. Pe fondul cauzei, Colegiul director reține următoarele aspecte:

O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de

rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

Astfel se poate considera discriminare:

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

27. Potrivit art 76 alin. 1 din Legea nr.215/2001 privind administrația publică locală, „În raporturile dintre cetățeni și autoritățile administrației publice locale se folosește limba română.”

28. Potrivit art. 10 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin: (...) ***h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.***

Legea nr. **500/2004** privind folosirea limbii române în locuri, relații și instituții publice menționează, la art 1 alin (2) ca „Orice text scris sau vorbit într-o limbă străină, indiferent de dimensiuni, având caracter de interes public, trebuie să fie însoțit de traducerea sau de adaptarea în limba română.” iar la art 6 din același act normativ se prevede ca: „ ***In cazul textelor de interes public scrise în limbi străine, aflate la vedere în locuri publice sau difuzate prin mijloace de informare în masă, traducerea completă în limba română trebuie să aibă caractere de aceleași dimensiuni cu cele ale textului în limba străină și să facă parte integrantă din ansamblul grafic respectiv.***”

29. Având în vedere cele menționate, Colegiul reține că a fost încălcat dreptul cetățenilor nevorbitori de limba maghiară de a accesa informații de interes public provenind de la autoritatea publică locală ca urmare a amplasării plăcii comemorative exclusiv în limba maghiară pe fațada Primăriei Cristuru Secuiesc, fără a fi însoțită de o traducere în limba română a textului.

30. Colegiul director consideră că este dreptul oricărei minorități naționale de a-și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă, dar acest drept nu justifică și nu poate fi folosit ca argument pentru a nu fi respectate alte drepturi legale ale tuturor cetățenilor, și anume dreptul la egalitate, la liber acces la informații cu caracter public, la nediscriminare.

31. Colegiul director se pronunță în sensul utilității găsirii și aplicării celor mai bune măsuri care să conducă la respectarea tuturor drepturilor garantate de Constituția României și de celelalte prevederi legale, cu mențiunea că acestea nu se exclud unele pe altele, ci trebuie respectate și aplicate în mod unitar de către toți cetățenii României și de instituțiile statului.

32. Având în vedere documentația analizată și susținerile părților, Colegiul director constată că sunt întrunite condițiile pentru existența unei fapte de discriminare, potrivit art 2 din O.G 137/2000, republicată, existând circumstanțe care să evidențieze un drept încălcat, respectiv o diferențiere care să aibă la bază un criteriu având ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

33. Colegiul director constată că în speța de față sunt îndeplinite condițiile cumulative ale faptei de discriminare, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și că reclamatul a săvârșit o astfel de faptă de discriminare deoarece nu a respectat dreptul legal de a oferi posibilitatea accesului tuturor cetățenilor la informații cu caracter public.

34. În atare condiții, Colegiul director este de opinie că aspectele ce fac obiectul prezentei plângeri intră sub incidența art. 2 alin.1, art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 republicată.

35. De asemenea, Colegiul director sancționează UAT Cristuru Secuiesc cu **avertisment** .

36. Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director a avut în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

2. Sancționarea **UAT Cristuru Secuiesc**, jud. Harghita cu **avertisment** potrivit art. 5 alin. 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;

3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SULIMAN SECYL - Membru

Data redactării: 27.02.2023

Redactată și motivată: RCV./C.V.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

